

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zdeněk Novotný

**Historické porovnání a analýza násilných útoků na vybrané
bezpečnostní složky v letech 1918 -1938 a 1993 – 2014**

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: PaedDr. Ing. Jan Zelinka

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2012-2015

BACHELOR THESIS

Zdeněk Novotný

**Title Historical comparisons and analysis of violent attacks on
security forces in selected years 1918 - 1938 and 1993 - 2014**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor: PaedDr. Ing. Jan Zelinka

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, řádně cituji a uvádím je v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Podvekách dne 15.02.2015

Zdeněk Novotný

.....

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu PaedDr. Ing. Janu Zelinkovi za ochotu a vstřícnost, cenné rady i připomínky při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat panu Mgr. Radku Galašovi z Muzea Policie České republiky za pomoc při realizaci praktické části bakalářské práce.

V Podvekách dne 15.02.2015

Zdeněk Novotný

.....

Anotace

Bakalářská práce se zabývá historickým porovnáním násilných útoků na četnictvo v letech 1918 – 1938. Mapují historický pohled na Stráž obrany státu v letech 1933 – 1938 a Policii ČR v letech 1993 – 2014. Cílem bakalářské práce je z analyzovat násilné útoky na bezpečnostní složky v uvedených datech a vyhodnotit jejich postupy.

Klíčová slova

Bezpečnostní složky, Četnictvo, Donucovací prostředky, Etický kodex Policie ČR, Policie ČR, Pořádková policie, Služební poměr, Stráž obrany státu, Veřejný pořádek.

Annotation

This Bachelors Thesis is focusing on the violent attacks of public on the police forces in the years 1918-1938, on the State Defense Patrol in years 1933-1938 and the assaults against the Police of the Czech Republic in years 1993-2014. The main goal of this work is to analyze violent attacks against the police force during the time periods mentioned above and to evaluate their process.

Key words

Code of Ethics of the Police of the Czech Republic, Coercive Means, Defense Patrol of the State, Law and Order, Police Force, Police of the Czech Republic, Public Order, Security Services, Service.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Charakteristika policie	10
1.1 Vymezení pojmů.....	10
1.2 Historický pohled na činnost Četnictva v letech 1918 -1938.....	12
1.3 Historický pohled na činnost Stráže obrany státu v letech 1933 – 1938	21
1.4 Historický pohled na činnost Policie v letech 1993 – 2014.....	25
PRAKTICKÁ ČÁST.....	34
2 Analýza vybraných činností bezpečnostních složek.....	34
2.1 Analýza vybraných činností četnictva v letech 1918 – 1938.....	34
2.2 Analýza vybraných činností Stráže obrany státu v letech 1933 – 1938	37
2.3 Analýza vybraných činností Policie ČR v letech 1993 – 2014.....	42
2.4 Porovnání vybraných činností určených složek.....	45
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	49
SEZNAM ZKRATEK.....	52
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	53
SEZNAM PŘÍLOH.....	53

ÚVOD

Kulturní společnost si nelze představit bez toho, aby v ní panoval řád a pořádek. Představa, že o ní budou usilovat všichni členové společnosti, je bohužel pouhou utopií.

Je důležitá existence instituce, která dbá na dodržování pořádku. Případě nutnosti učiní nezbytné kroky k ochraně společnosti. Policie prošla dlouhým a bouřlivým vývojem, měnila se od nástroje ke kontrole občanů k instituci, mající za úkol občany chránit, při plném respektování lidských práv a svobod. V současné době plní tuto úlohu v České republice Policie České republiky, která je zákonem zřízeným bezpečnostním sborem.

Cílem mé práce, je ukázat a porovnat jaké útoky byly a jsou na příslušníky bezpečnostních složek činěny, z analyzovat jejich počínání a používání donucovacích prostředků.

„Dějiny bezpečnostních sborů byly v minulosti bagatelizovány a jejím příslušníkům byly upírány zásluhy a to jak na vývoji české kriminality, tak případy osobní statečnosti zejména za druhé světové války a ve dnech jí předcházejících v sestavách Stráže obrany státu. Naopak, policisté byli často kriminalizováni a jejich činnost byla hodnocena jako vykořisťující, jejich úkolem nemělo být nic jiného než šikana a upírání práv obyčejným lidem. Do dnešního dne nebyli příslušníci těchto složek plně rehabilitováni. Zejména policie, která zůstává v dějinách ozbrojených sborů jakousi popelkou vedle četnictva, dodnes se na její příslušníky často pohlíží jen jako ty „přihlouplé“ strážníky sedící v upoceně uniformě někde u piva.“¹

---

¹ HERAKT, T. *Historie policie v letech 1918- 1945, Policejní ředitelství v Plzni*. Československá obec legionářské Jednoty Mladá Boleslav, 2010. s. 7. ISBN: 978-80-86011-42-4.

Tuto bakalářskou práci jsem rozložil do dvou kapitol. První kapitola představuje výklad základních pojmů spojených s problematikou policie a následná charakteristika policie. V této části jsem popsal historický vývoj četnictva v letech 1918 – 1938, Stráž obrany státu v letech 1933 – 1938. Toto období bylo velice významné z hlediska historie, ale i tradic současné policie. V další části jsem se věnoval Policii ČR v letech 1993 -2014.

Druhá kapitola je věnována problematice násilných útoků, které jsou spjaty s výkonem povolání četníka, strážce a policisty. Pokusil jsem se analyzovat postupy při násilném útoku. A celkově jsem vyhodnotil vybrané činnosti určitých složek.

V závěru práce shrnuji podstatné body a návrhy, jak eliminovat zranění při výkonu služby.

TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA POLICIE

1.1 Vymezení pojmů

Bezpečnost (Security, Sécurité):

Je námětem tisíců odborných článků a stovek knih na celém světě. Pojem bezpečnost je pomíjivý. Bezpečnost je pojem pomíjivý, těžko změřitelný a nesnadno postižitelný. Obsah bezpečnosti je nelze exaktně vyčíslit. V obecné rovině má bezpečnost pozitivní či negativní vymezení.

„Bezpečnost je stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace. Pro vymezení systému na podmínky státu je obsah bezpečnosti uveden v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky“.²

Negativní vymezení bezpečnosti:

Je dosti podobné negativnímu vymezení svobody, jde o absenci omezení či nepřítomnosti odporu nebo vážnějších překážek pohybu. Jde o nepřítomnost či neexistenci hrozby. Bezpečnost je opakem stavu ohrožení, vyplývající z existence a vzájemné interakce aktérů, kteří mají protichůdné preference a jsou odhodláni k jejich dosažení použít i sílu, ať už politickou, hospodářskou nebo i vojenskou.

---

² *Bezpečnost* [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-bezpecnost.aspx>

Pozitivní vymezení bezpečnosti:

Vztahuje se vždy ke konkrétnímu předmětu, k věci, člověku, obci, státu nebo bezpečnostnímu společenství. Pozitivní bezpečnost je často vysvětlována jako „*negace negativních stavů*“. Je mimo dosah přímých a naléhavých hrozeb. Živočišný druh, který v dané oblasti nemá svého přirozeného nepřítele, je bezpečný. Životní prostředí je bezpečné tam, kde nepůsobí nepříznivé dopady průmyslové činnosti lidstva.³

Bezpečnostní správa:

Můžeme ji definovat jako systém a činnost všech orgánů veřejné správy (a jiných zmocněných subjektů) pověřených bezpečnostními funkcemi. Tato definice skrývá mnohé interpretační a aplikační obtíže. Největší problém se objevuje ohledně vztahu pojmů bezpečnostní správa a policejní správa.

Policejní správa

Jde o činnost policejních orgánů při plnění zákonem uložených úkolů ve věcech ochrany bezpečnosti a veřejného pořádku.

Policie

Policie z latinského slova „*politia*“ - „veřejná správa“, odvozené od řeckého slova „*πόλις polis*“ – město. Je donucovací složka státu, určená k udržování vnitřní bezpečnosti a pořádku uvnitř státu, k ochraně práv, majetku a bezpečnosti občanů a ke stíhání pachatelů trestné činnosti.

Veřejný pořádek

Bývá označován jako ochrana pravidel chování lidí na veřejnosti. I když tato pravidla nejsou formulována v právních předpisech, je jejich dodržování nezbytným předpokladem pro bezproblémové fungování společnosti. Závaznost pravidel nevyplývá z právních předpisů, ale z obecního přesvědčení a zvyklostí.

---

³ **Doc. PhDr. EICHLER, J. CSc.** *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Ministerstvo obrany ČR – AVIS, 2006. s. 7. ISBN: 80-7278-326-2.

1.2 Historický pohled na činnost Četnictva v letech 1918 -1938

Vývoj policejních sborů a policie v českých zemích prošel dlouhým vývojem. Organizační struktura československého četnictva vycházela z rakouského systému, byla doplněna některými dalšími prvky. Úplnou podobu nabyla po vydání zákona o četnictvu v roce 1920. Četnictvo jím bylo charakterizováno jako: „*Vojensky organizovaný sbor strážných, jenž určen jest k tomu, aby podle stávajících zákonných předpisů a podle nařízení příslušných úřadů státních udržoval v celém území Československé republiky veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost*“.⁴ Služební instrukce četnictva vymezovala úkoly. Hlavním posláním četnictva bylo, aby podle platných zákonných předpisů, a podle nařízení příslušných úřadů státních, udržovalo v celém území Československé republiky, veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost.

Četnictvo mělo podle platných právních předpisů dvojediné postavení. Vystupovalo jako strážný sbor, a to vojensky organizovaný, na rozdíl od jiných strážných sborů. Druhé postavení bylo jako orgán politické státní správy, který byl v nejvyšší instanci podřízen Ministerstvu vnitra (MV).

Ministerstvu vnitra příslušelo rozhodovat o podrobné organizaci a počtech četnictva. Také o způsobu výkonu služby četnictvem. Ministerstvo národní obrany (MNO) rozhodovalo o výcviku, výstroji a výzbroji.

V čele četnictva stál generální velitel četnictva s řídicími orgány na MV. Generální velitel byl jmenován prezidentem republiky z řad četnických důstojníků správních. Byl odpovědný MV za udržení kázně a vojenského pořádku. Generálnímu veliteli byla přímo podřízena zemská četnická velitelství (ZČV). Struktura četnictva byla přizpůsobena civilní teritoriální organizaci. ZČV byla vytvořena v sídle každé nejvyšší politické právní oblasti (tj. zemi). Jejich sídla byla Praha, Brno, Opava a od roku 1928 Bratislava, Užhorod. Zemský velitel řídil vojenské, hospodářské a správní

---

⁴ MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. 1. vyd. Praha: Police History. 1999. s. 52. ISBN: 80-902670-0-9.

záležitosti. Pečoval o vzdělání četníků ve školách i na stanicích. Uděloval dovolené a povolení k sňatku pro četníky. Prováděl kontroly podřízených útvarů, ručil za správné hospodaření s penězi, materiálem. Důležitou vlastností pro výkon funkce zemského četnického velitele bylo umění vzbudit a udržovat u velitelství dobrého ducha, horlivost, smysl pro povinnost, rozšafnost a ctižádostivost. Návrhy na udělení pochvaly nebo odměny za vynikající výkon ve veřejné bezpečnostní službě, mohl zemský četnický velitel, po dohodě s přednostou zemského úřadu, předkládat generálnímu veliteli četnictva, nebo MV. Zemskému četnickému veliteli, dále náleželo právo, povyšovat až do hodnosti vrchního strážmistra.

Po vzniku Československého státu byl nedostatek četníků ve výkonné službě, proto byly četniční aspiranti zařazovány nejdříve do přímého výkonu služby na četnických stanicích a poté byli dle možnosti povoláváni do nástupní školy. Roku 1922 bylo rozhodnuto o zajištění řádného praktického, ale i teoretického výcviku nově přijatého mužstva, a tak všichni četníci na zkoušku nastupovali do školy.

Obvody ZČV se dělily na četnická oddělení, zahrnující území dvou i více politických okresů. Velitel četnického oddělení byl nadřízen okresním četnickým velitelům a velitelům stanic ve svém obvodě. Povinností velitele četnického oddělení bylo vykonávat vojenský dohled a udržovat kázeň, vojensky vzdělávat a cvičit v praktické bezpečnostní službě podřízené velitele a četníky. Dále bylo jeho povinností provádět neočekávané, ale také výjimečně ohlášené kontroly podřízených stanic. Velitel musel navázat a udržovat styk s politickými a soudními úřady ohledně způsobu vykonávání bezpečnostní služby četnictva a musel odstraňovat zjištěné závady.

Území četnického oddělení zahrnovalo několik okresních velitelství, jejich počet byl značně rozdílný. Průměrně připadala na oddělení 3-4 velitelství, podle jednotlivých zemí v Čechách, Slovensku a Podkarpatské Rusi 3-4, na Moravě 2-3 a ve Slezsku 3 velitelství. Velitelství byla zřizována zpravidla v okresních politických úřadech I. stolice, výjimečně jinde, poté byla označována jako obvodní četnická velitelství např. ve Slezsku.

Výkonný četnický důstojník stál v čele všech četnických stanic v okrese. Řídil a kontroloval veškerou konanou službu v těchto stanicích. Kontroly, jemu podřízených stanic byly prováděny neočekávaně v denních i nočních hodinách. Výkonný četnický důstojník zajišťoval informace o služebním i mimoslužebním chování četníků i velitelů stanic.

Četnické stanice nepřekračovaly území jednoho politického okresu. Obvod četnické stanice mohl obsáhnout pouze obce a objekty, které patřily k témuž soudnímu okresu. Většina četnických stanic na území Čech, Moravy a Slezska, byla zřízena již v období monarchie a do služeb Československého státu, byla převedena i se stávajícím osazenstvem. Stanice byly nejnižším článkem v organizaci četnictva. V čele stanice stál velitel stanice, řídil chod stanice, vyučoval podřízené četníky, kontroloval jejich činnost. Jakmile převzal řádně funkci, bylo jeho povinností, seznámit se co nejdříve s poměry obvodu. Jednalo se o znalost terénu, ale i o způsobu zaměstnání, života a zvyků obyvatelstva, zvláště o znalost známých osob ohrožující bezpečnost. Dále pečuje o to, aby každý četník nahlížel do zatykačů i ostatních pátracích předpisů, které došly na stanici.

Četnické pátrací stanice (ČPS) byly zřízeny ke dni 1.1.1928, pouze u některých okresních četnických velitelství, jako jejich součástí. K úkolům ČPS patřilo:

- 1) Spolupůsobit při vypátrání a zajištění pachatele a odcizeného majetku a k zajištění důkazů u každého většího trestného činu, spáchaného v jejich obvodu.
- 2) Konat v přikázaném obvodu objížděky motorovým kolem z preventivních důvodů, zvláště ke kontrole zachování silničního řádu a pořádku na veřejných komunikacích a místech.
- 3) Vést pro svůj obvod soustředěnou evidenci pátrací služby a evidenci romů.
- 4) Vypomáhat při neodkladných a naléhavých výkonech bezpečnostní služby v obvodu místní stanice, jestliže četnictvo místní stanice nebylo k dispozici, nebo když na případ nestačilo.

Od 1.1.1933 fungovaly ČPS jako samostatné útvary, podřízené ve věcech bezpečnostní služby, příslušnému četnickému oddělení, ve věcech kriminální služby rozhodovalo Ústřední četnické pátrací oddělení (ÚČPO) v Praze.

Vzdělávání četnictva se poměrně dobře vyznačovala strukturovaným, propracovaným systémem četnických škol. Teoretický výcvik byl zajišťován v četnických školách, zvláštních odborných kursech a na četnických stanicích.

Četnická služba obyčejná a zvláštní

a) Obyčejná služba:

Zahrnovala úkoly, které patřily k běžným povinnostem četnictva, aniž by k tomu potřebovala zvláštní pokyny od úřadů.

Povinností četnictva bylo:

- 1) Zmařit svojí přítomností provedení nebo dokončení trestných činů, spáchané trestné činy vyšetřit a udat a pátrat po všech provinilcích.*
- 2) Všechny osoby, které přestoupily zákon, napomenout, oznámit je k potrestání, případně ve smyslu příslušných ustanovení instrukce je zatknout a odevzdat příslušnému úřadu a podat zprávu o důvodu zatčení.*
- 3) K udržení veřejného pořádku, klidu a bezpečnosti zamezit každému shluknutí nebo srocení, nebo je potlačit a zmocnit se jejich vůdců.*
- 4) Chránit osobu i majetek každého státního občana před násilím všeho druhu a zakročít v případě potřeby proti tomu, kdo je ohrožoval.*
- 5) Konat podrobná vyšetřování o všech nálezech mrtvol, o každém požáru, vloupání, loupežném přepadení a jiných trestných činných a učinit o tom oznámení úřadu.*
- 6) Všeobecně udržovat a zjednávat pořádek, klid a bezpečnost, zamezit výtržnostem a nepořádkům, zadržet jejich původce, jiné škůdce a odbojné osoby a zakročít proti nim způsoby uvedenými v bodu 2.*
- 7) Dohlížet na dodržování předpisů, vydávaných k zabránění nehod a poškození osob nebo majetku státních občanů, oznamovat zpozorované přestupky, zanedbání a vady na příslušném místě.*

- 8) *Dohlížet na dodržování zákazu podomního obchodu s tiskovinami, nestrpět jejich vyvěšování na ulicích a jiných veřejných místech a zvláště dohlížet na podomní obchodníky a živnostníky.*
- 9) *Pokud to připouštěla služba, provázet nebezpečnými cestami cestující, kteří o to požádali.*
- 10) *Zadržovat a dodávat nejbližšímu vojenskému velitelství nebo služebnímu úřadu zběhy a každého vojáka, který se za podezřelých okolností nemohl prokázat platnou legitimací.*
- 11) *Osoby, které se vyhnuly své odvodní povinnosti, nebo se nedostavily k odvodu bez dostatečné omluvy, zadržet a podle okolností dodat k soudu, nebo předvést politickému úřadu.*
- 12) *Zatknout osoby stíhané zatykačem a bedlivě si všímat tuláků, osob vyhoštěných, stojících pod policejním dohledem a propuštěných trestanců.*
- 13) *Dohlížet na veřejná zařízení.*
- 14) *Pečovat o to, aby bylo volné spojení na pozemních a vodních cestách, a aby se každý řídil podle pravidel silničních a říčních policejních předpisů.⁵*

b) Zvláštní služba:

Zahrnovala vykonávání zvláštních vrchnostenských nařízení, včetně služeb asistenčních a dále eskortování vězňů. Zvláštní služba byla charakterizována jako služba konaná na vyzvání. Přičemž bylo přesně odlišováno zvláštní vyzvání od pouhého oznámení (udání). Například u finanční stráže o záležitosti celní a monopolní. V těchto případech bylo povinností četníka přesvědčit se, zda vyzývající orgán je k tomuto služebnímu výkonu oprávněn. Pokud nebyl, bylo vše považováno za oznámení. Dále za oznámení byla považována všechna vyzvání, učiněná soukromými osobami.

---

⁵ MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. 1. vyd. Praha: Police History. 1999. s. 52-110. ISBN: 80-902670-0-9.

Zakročování četnictva

Pokud byl četník podle předpisu vyzbrojen a úplně vyzbrojen, mohl oprávněně služebně zakročít. Dával na vědomí osobě, že má co činit s bezpečnostním orgánem. Při zakročování ve tmě, bylo doporučováno, aby se dal poznat zvoláním: „Zde četník!“ A kdykoli proti někomu zakročil, měl užít slov: „Jménem zákona!“. Neuposlechnutím výzvy četníka, se dotyčný vydával nebezpečí, že proti němu bude použito donucovacích prostředků.

Při provádění zákroků používali četníci tyto prostředky:

a) Napomenutí

Byl to jeden z nejmírnějších prostředků, toto bylo pro četníka nejsnadnější. Napomenutá osoba se musela sama rozhodnout, zda upustí od zakázané činnosti a vyhne se tak případnému přísnějšímu zakročení. Četník dále mohl použít napomenutí, jako výstrahu, pokud například viděl děti, bez dohledu poblíž vody, nebo tam, kde hrozilo nějaké nebezpečí. Mohlo jít i o týrání a dráždění zvíře.

b) Udání

Četník dával popud, aby příslušný úřad nabyt úřední cestou o věci vědomosti a zahájil ve věci řízení. Pokud bylo zjištěno, že jde o trestný čin.

c) Předvedení osoby

Bylo charakterizováno, jako doprovod k úřadu, aby tam s ní bylo konáno ihned úřední řízení. Také se mohla předvést osoba z podnětu četnictva, za účelem zjištění totožnosti.

d) Zatčení

Zatčení bylo považováno za omezení osobní svobody, které označoval trestní řád jako zatímní uvěznění (zajištění), zatímní vazbu. Zatknout osobu, bylo možno bez soudcovského příkazu, anebo na příkaz soudce v písemné podobě.

e) Přiložení svěracích řetízků

Toto bylo preventivní opatření proti odporu a útěku. Četník toto opatření používal pro zajištění své osobní bezpečnosti, anebo pro zajištění bezpečného provedení doprovodu. Přiložení těchto řetízků, bylo možné pouze osobám zatčeným, nebo určeným k eskortování. Četníci, měli v tomto směru širokou volnost. Použití řetízků museli vždy řádně odůvodnit ve zprávě o zatčení. Starcům, osobám mladistvým,

neduživým a nemocným, mrzákům a ženám, směly být řetízky přiloženy, když nebyla jiná možnost k zajištění bezpečnosti a doprovodu četníka. Většinou se jednalo o osoby, které kladly násilný odpor, nebo se pokusily o útěk. Pokud byl četník sám, nemohl přikládat řetízky. Přítomni museli být minimálně dva četníci, nebo četník a jiná spolehlivá osoba. Výslovně bylo zakázáno, utážení řetízků a takové přiložení, které způsobilo porušení oběhu krve, nebo způsobilo poranění. Při mrazu musel četník, přikrýt spoutanému ruce pokrývkou, nebo oděvem, aby byly chráněny před mrazem.

f) Užití zbraně

O použití zbraně pojednával zákon o četnictvu číslo 299/1920 Sb. v §13, který stanovil: „Četník službu konající má zákonem stanovená práva strážce civilní i vojenské, ale smí, šetře předepsané opatrnosti, užití zbraně jen v těchto případech:

- 1) v případě nutné obrany, aby odvrátil násilný útok, jenž na něho byl učiněn, nebo jímž se život jiné osoby ohrožuje;
- 2) nelze-li jinak překonat odpor, směřující k zmaření jeho služebního výkonu;
- 3) aby zamezil útěku nebezpečného zločince, jehož nemůže jiným způsobem zadržeti.“⁶

Užití zbraně bylo nejkrajnějším donucovacím prostředkem.

Veškeré služební zbraně měly být používány tak, aby byl odpor okamžitě zlomen a protivník se stal po prvním použití zbraně neschopný boje. Před použitím střelně zbraně měl být nejdříve použitý bodákový útok. Veškerá použití zbraní byla hlášena prostřednictvím ZČV přímo MV.

Hlášení obsahovalo tyto údaje:

1. Jméno četníka, který zbraň použil.
2. Způsob použití zbraně – výstřel z karabinky nebo pistole, bodnutí bodákem, rána šavlí, obuškem, pažbou.
3. Jméno dotyčného, proti komu byla zbraň použita.
4. Důvod použití zbraně.

---

⁶ MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. 1. vyd. Praha: Police History. 1999. s. 52-110. ISBN: 80-902670-0-9.

5. Výsledek použití zbraně – bezvýsledné, zranění lehké, těžké, životu nebezpečné, smrtelné.
6. Kde se nachází osoba zraněná nebo usmrcená.

Služební instrukce četníků ukládala maximální ušetření života osob, proti kterým četnictvo zasahovalo. Také byla stanovena všeobecná pravidla pro bezpečnou manipulaci se zbraněmi, před nástupem do výkonu služby i během výkonu. Četník nabil v přítomnosti velitele, nebo jeho zástupce karabinu zásobníkem s pěti náboji. Karabina musela být zajištěna, pojistka mohla být otevřena pouze při nabíjení a při střelbě. Dále měl četník druhý zásobník zcela naplněný. Četník vyzbrojen pistolí, musel před odchodem do služby, plný zásobník vsunout do rukojeti pistole. Kohoutek byl tak spuštěn a pistole odjištěna. Druhý záložní zásobník byl nabitý a uložený v příslušné přihrádce pouzdra. Při zakročování musel četník, ještě před tím, než pronesl slova: „*Jménem zákona!*“, otevřít pouzdro. Zpozoroval-li, že by mohlo dojít k útoku na něho, nebo k odporu, uchopil v pouzdře rukovět' pistole tak, aby jí mohl okamžitě použít.

Výstroj a výbroj četníků

První československá četnické uniformy byly rakouské, pouze se odstranily císařské atributy. Podstatnější změna přišla koncem roku 1918, kdy se uniformy opatřily novým hodnostním označením ve tvaru horizontálních prýmků na čepicích a vertikálních na límcích, doplněných písmenem „S“ stráž. Od roku 1919 měly stejnokroje šedozelenou barvu a hodnostní označení bylo na rukávech. Nová pokrývka hlavy se štítkem proti slunci, nazývaná „čepice“ nám známá jako brigadýrka. Stejnokroj četnictva se lišil od armádních stejnokrojů barvou a drobnějšími doplňky. V roce 1930 bylo četnictvo vybavenou novou pokrývkou hlavy známá jako lodička, ale předpisově označována „čapka“. Všichni četníci nosili ve službě i mimo ní rukavice. V zimě používali četníci pláště, pláštěnky a nepromokavé pláště.

Ve výzbroji četnictva byly bodáky a šavle. Bodáky patřily k tehdy používaným zbraním v systému Mannlicher a později k nově zaváděným puškám v systému Mauser. Dále mělo četnictvo palné zbraně, samonabíjecí pistole a krátké opakovací pušky, uzpůsobené pro nasazení bodáku. Později se objevovaly kulometry a ruční granáty. Také se používaly pistole vz. 13, 22, 24. Za speciální zbraň lze označit osvětlovací pistoli vz. 30, kterou používali letci.

Další součástí výzbroje četnictva byl obušek, ten byl zaveden v roce 1926. Obušek byl do služby nošen, jen v případě, kdy byl četník zařazen do semknutých oddílů.

Výzbroj a střelivo, bylo četníkům poskytováno zdarma. Při předepisování služby, bylo ve staniční knize zaznamenáno, způsob výzbroje počátečními písmeny: karabina „K“, pistole „P“, bodák „B“, šavle „Š“.

Dále je nutné se zmínit o opascích. Byly zavedeny v roce 1921 a nazývaly se „dohodové či americké opasky“, přezdívané „dohody“ – dvou-trnový opasek s rámcovou sponou. Ve službě též četníci užívali služební pomůcky, a to pouta, zápisník, služební knížku, obvazový balíček, pátrací pomůcky – pátrací knížku a elektrickou svítilnu.⁷

---

⁷ MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918 - 1939)*. 1. vyd. Praha: Police History. 1999. s. 52-110. ISBN: 80-902670-0-9.

1.3 Historický pohled na činnost Stráže obrany státu v letech 1933 – 1938

Na začátku roku 1933 se v Německu k moci dostali nacisté a finanční stráž tuto změnu ihned pocítila. Ještě před převzetím moci nacisty, si finanční stráž všimla, změny v chování svých protějšků na německé hranici (německých finančníků a četníků). V této skupině byl neklid, část podporoval nacistickou stranu deroucí se k moci a část byla proti. Od února 1933 nacisté upevňovali v Německu svou moc a postupně ničili své protivníky, a tím na československo-německé hranice vzrůstal nápor. Němečtí antifašisté tajně přecházeli do Československa, kde je měla zastavit naše finanční stráž, většinou se tak dělo. Přesto z lidské solidarity někdy finančníci pustili utečence dál přes hranice. V roce 1933 došlo k doplňování říšskoněmecké finanční stráže dobrovolníky, z řad členů NSDAP a podobných organizací, později z řad příslušníků SS. Tito strážci se chovali vůči československým protějškům hrubě, arogantně a často i agresivně. Strážci při pronásledování uprchlíků překročovali státní hranice a často se dostávali do československého vnitrozemí, často stříleli směrem k naší hranici.

Finanční stráž vznikla již v době habsburské monarchie. Od poloviny 18. století střežil státní hranice tzv. „Vojenský kordon“. Do října 1830 střežil hranice nevojenský ozbrojený sbor pohraniční stráže, příslušníci se označovali jako tzv. „Pohraniční myslivci“. K úkolům patřilo zabraňovat podloudnictví,⁸ zabraňovat přestupkům finančních zákonů, chránit hranice z hlediska vojenského a spolupůsobit při udržování veřejného pořádku. V roce 1835 došlo ke zřízení „důchodkové stráže“⁹, která měla obdobný rozsah působnosti jako pohraniční stráž, působila ve vnitrozemí.

---

⁸ Pojem „Podloudnictví“ je nedovolená přeprava zboží přes státní hranice a stát je obvykle stíhal jako trestí čin.

⁹ Pojem „důchodky“ byl systém různých vnitřních daní a dávek, např. potravinová daň, tabáková daň, kolková daň z hracích karet apod. Důchodková kontrola (daňová kontrola) byl výkonný finanční orgán, který vykonával finanční dozor a šetření zejména v oboru daní a nepřímých dávek. Na rozdíl od finanční stráže, nebyla důchodková kontrola vojensky organizována a obor její působnosti byl zpravidla vymezen pevnými odvody ve vnitrozemí.

K vytvoření finanční stráže došlo sloučením pohraničních myslivců a důchodkové stráže, císařským rozhodnutím ze dne 22. prosince 1942. Podle služebního předpisu z roku 1907 byla finanční stráž určena k tomu:

- odkrývat podloudnictví a přestupky důchodkové,
- odkrývat nesprávné počínání úřadů a zřízenců,
- napomáhat výkonným úřadům při jejich úředních výkonech,
- zabráňovat přístupu do země podezřelým osobám,
- vojenským zběhům bránit v útěku do ciziny,
- pomáhat v provádění opatření k ochraně veřejné bezpečnosti,
- konat šetření a úřední jednání, která jí byla uložena,
- spolupůsobit při vojenské ochraně hranic dle zvláštních předpisů.

Tento služební předpis z roku 1907 s mnoha úpravami platil až do definitivního zrušení finanční stráže v roce 1949. Veřejnost měla o finanční stráž mlhavé a často i žádné podvědomí. Většina se domnívala, že hranice republiky střeží armáda nebo četnictvo.

Jak se v průběhu 30. let neustále zhoršovala mezinárodní politická situace, tak se začaly navyšovat počty zaměstnanců finanční stráže. Ve dvacátých letech se potýkala finanční stráž jen s pašeráky. Během třicátých let, byla finanční stráž vtažena do mnohem obtížnějšího boje s nacismem. V roce 1926 sloužilo u finanční stáže 4000 mužů. Ke konci roku 1933 již 6074 mužů a k tomu 1227 pracovníci důchodkové kontroly a 921 celníků. Ke konci roku 1936 sloužilo u finanční stráže cca 7000 mužů a v květnu 1938 bylo ve službě na 8000 mužů.

Do roku 1936 bylo hlídání státních hranic s ostrahou málo účinné. Proto MNO požadovalo zapojení finanční stráže do systému ostrahy hranic. MF upřednostňovalo zájmy resortní služby a k požadavkům MNO se stavělo odmítavě.¹⁰ Přes připomínky a pozměňovací návrhy se stal sbor finanční stráže pateří jednotek SOS a po náboru mladých příslušníků, počátkem roku 1938, tvořil největší složku Stráže. Na schůzi

---

¹⁰ **BENEŠ, J.** *Finanční stráž československá 1918 – 1938*. 1. vyd. Dvůr Králové nad Labem. Tiskárna J. Janeček – ARPA, 2005. s. 8, 63-74. ISBN: 80-86011-29-1.

ministrské rady 12. června 1936 bylo konečně schváleno nařízení o Stráži obrany státu a vnik SOS mohl být uzákoněn vládním nařízením č. 270/1936 Sb. ze dne 23. října 1936. Platnost tohoto nařízení nabyla dne 31. října téhož roku a byla tím vytvořena zcela nová možnost pro mírové i ostrahové zabezpečení československé hranice.

Organizační struktura SOS byla pod vedením MV, kterému byly složky SOS podřízeny v mírové době. V případě převzetí vojenského velení, byla každá jednotka SOS podřízena veliteli, vojenských jednotek příslušného úseku. Organizační struktura vznikala za podpory Ministerstva národní obrany a Ministerstva financí, která pro SOS dodávala část mužstva. Československá republika byla rozdělena na 38 politickosprávních obvodů a v každém z nich byl formován prapor, nového bezpečnostního sboru. V roce 1937 byl zřízen jediný vnitrozemský prapor v Praze, pro ochranu průmyslových podniků a k ochraně hlavního města před útoky nepřátelských parajednotek.

Sestava praporů SOS se od roku 1938 dělila na zpravodajský sled, obranný sled a sled záloh. Úkolem SOS v pásmu před opevněním hranic, bylo chránit zabezpečovací zařízení – závory. K dalším úkolům uzavírat hranice, zamezit slabšímu nepříteli průzkum na československé území, pozorovat nepřátelské území a provádět výzvědnou i obrannou zpravodajskou službu.¹¹

Výstroj a výzbroj SOS

Název ústroj stráže zahrnovala vše, co měl bojovník u sebe, tedy současně výstroj i výzbroj. Výstroj se dělila na oděv a strůj, přičemž strůjí se rozumělo vše kromě oděvu – opasek, mošna, tlumok, lopatka. Součástí ústroje bylo také dvě záložní dávky potravin, z nichž každou tvořilo 200g sucharů, masová konzerva a dvě kávové konzervy po 40g. K součástí oděvu SOS patřila čepice, blůza, pláště, kalhoty, ovinovačky, nákrčníky, košile, podvlékačky, ponožky, břišní pás, boty a rukavice. Ze strůje měli tlumok, mošnu, jídelní nádobí s povlakem, polní lahev, opasek s přezkou, závěsník na

---

¹¹ **BENEŠ, J.** *Stráž obrany státu 1936-1939*. 1. vyd. Dvůr Králové nad Labem. FORTprint. 2007. ISBN: 978-80-86011-34-9.

bodák, zápisník, dvoudílné sumky (pouzdro na zásobník), řemen pěchotní k pušce vz. 24, řemen ustrojovací, plášt'ové řemeny, lopatka s chránítkem, stanový dílec, příkrývka a kapesní obvaz. K výstroji SOS měl být přidán odznak. Příslušníci SOS, nebyli opatřeni jednotným stejnokrojem, který by je odlišoval od ostatních ozbrojených složek. Měli být tedy označeni speciální služebním odznakem. Každý odznak měl být číslován a příslušné číslo, mělo být vepsáno i do určovacího dekretu příslušníka Stráže. Současně měl být vydán průkaz, který opravňoval příslušníka Stráže k nošení. Závazná objednávka byla uskutečněna 26. srpna a bylo objednáno 28 750 odznaků. Přesto dne 4. října 1938 byla objednávka v důsledku politických událostí stornována.

Výzbroj Stráže se rozlišovala na individuální a kolektivní. Individuální výzbroj tvořila odlehčená krátká puška vz. 33 a vz. 24. Z krátkých zbraní měla Stráž pistoli vz. 22, vz. 24 a vz. 27. Každý muž v SOS měl být vybaven třemi granáty. Z bezpečnostních důvodů nebyly skladovány přímo ve výstrojních stanicích SOS, ale skladovala je vojenská jednotka, která byla nejbližší. Granáty pak za pohotovosti rozvážela přímo na bojová stanoviště. Po zrušení pohotovosti, byly granáty a trhaviny uloženy zpět ve skladištích (kobkách).

Dále sem patřily čistící potřeby pro pušku, plynová maska a přilba. Do kolektivní výzbroje patřily především kulomety ZB vz. 26 s příslušenstvím a osvětlovací pistole vz. 30 s třiceti raketami (20 bílých, 5 červených a 5 zelených). Bílé rakety sloužily k osvětlení bojiště za noci, červené znamenaly signál „kontakt s nepřítelem“ pro hlavní obranné postavení a zelené signalizovaly „ustupujeme“. Také sem patřily nůžky na drát, dalekohled, kompas, plátěné vědro, soupravu map, dva signalizační terče pro spojení s letcem. Přesto většinou praporů, během květnové a zářijové pohotovosti, chybělo část výzbroje. Chybějící součásti pak musela zapůjčit vojenská správa na žádost velitelů praporu.¹²

---

¹² **LÁŠEK, R.** *Jednotka určení SOS. Praha. Tiskárna Tobola, 2006. s. 30-48. ISBN: 80-902964-7-5.*

1.4 Historický pohled na činnost Policie v letech 1993 – 2014

Po roce 1968 se Veřejná bezpečnost a Státní bezpečnost stala oporou komunistického režimu, příslušníci často požívali privilegovaného postavení a byli veřejností vnímáni velmi negativně a určitá nedůvěra k policejním složkám přetrvává až dodnes. Po zhroucení komunistického režimu po 17. listopadu 1989, kdy VB zasahovala proti studentům, se ukončila i existence Sboru národní bezpečnosti, na základě rozkazu federálního ministra vnitra Sachara ke dni 15. února 1990. Sbor národní bezpečnosti byl transformován do Policie ČSFR, v roce 1993 po rozdělení federace vznikla Policie České republiky.

Přijetím zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, byla zřízena Policie ČR. Policie ČR je ozbrojený bezpečnostní sbor, plní úkoly ve věcech veřejného pořádku a bezpečnosti. Policie ČR dále plní úkoly stanovené právními předpisy.¹³ Zákon o policii prošel mnohými novelizacemi, přesto nejvýznamnější z nich byla spojena se vznikem samostatné České republiky. Na popud ministra vnitra byl v roce 2008 přijat nový zákon o Policii České republiky a tzv. změnový zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky, zákon č. 273/2008 Sb. a zákon č. 274/2008 Sb.

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor. Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky. Policie České republiky je podřízena ministerstvu vnitra. Tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství policie. Jejich územní

---

¹³ Zákon č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991. s. 1180-1189. [online]. [cit. 2015-01-09] Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

obvody se shodují s územními obvody 14 krajů České republiky. Úkoly Policie České republiky plní 47 000 policistů a 11 000 zaměstnanců policie.¹⁴

Útvary policie České republiky

- viz. Příloha 1

Policie ČR se dělí na útvary. Útvary jsou organizační jednotky, které jsou zřízeny zákonem, nebo na základě zákonného zmocnění ministrem vnitra či policejním prezidentem. Člení se podle jejich územní působnosti na celostátní nebo regionální. Policejní útvary zřizuje ministr vnitra na návrh policejního prezidenta. Na celém území ČR působí Kriminologický ústav Praha, Letecká služba, Národní protidrogová centrála SKPV, Pyrotechnická služba, Ředitelství služby cizinecké policie, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV, Útvar pro ochranu prezidenta ČR, Útvar pro ochranu ústavních činitelů, Útvar rychlého nasazení, Útvar speciálních činností SKPV, Útvar zvláštních činností SKPV.¹⁵

Úkoly policie vymezuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Tento zákon značně zobecňuje vymezení úkolů policie. Konkrétní úkoly jsou pak výslovně stanoveny zejména ve zvláštním změnovém zákoně. Posláním policie je sloužit veřejnosti, což znamená mocensky působit a tím omezit jednotlivce v jeho právech, je-li to ve prospěchu společnosti. Mezi základní povinnosti patří zdvořilost, iniciativa, přiměřenost postupu, prokazování příslušností a poučování.

---

¹⁴ VOKUŠ, J. *Policie České republiky. Pomáhat a chránit*. 2. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky s. 3. ISBN: 978-80-254-7700-7. [cit. 2015-01-08] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

¹⁵ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha. Lidové noviny. 2007. s. 494. ISBN: 978-80-7106-906-5.

Etický kodex Policie ČR

Dlouhou dobu neměla Policie ČR svůj etický kodex. Pramenem norem policejní etiky, tak byly pouze příslušné právní předpisy tj. zákon o policii. Proto byl v roce 2005 přijat Etický kodex Policie ČR, který má charakter rozkazu policejního prezidenta č. 1/2005. Tento kodex zahrnuje základní principy, kterými se mají řídit policisté při výkonu služby. Na začátku kodexu je stanoveno, že příslušníci Policie ČR jsou si vědomi svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti. Toto poslání je založeno na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

1. Cílem Policie České republiky je:

- a. chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti,*
- b. prosazovat zákonnost,*
- c. chránit práva a svobody osob,*
- d. preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji,*
- e. usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.*

2. Základními hodnotami Policie České republiky je:

- a. profesionalita,*
- b. nestrannost,*
- c. odpovědnost,*
- d. ohleduplnost,*
- e. bezúhonnost.*

3. Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je:

- a. prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi,*
- b. chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost,*
- c. uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony,*

- d. při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení,
- e. používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem; nikdy nezacházet s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem,
- f. nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena Policií České republiky na osobní svobodě,
- g. zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti,
- h. zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby,
- i. zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů

4. Závazkem vůči ostatním příslušníkům Policie České republiky je:

- a. usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci,
- b. dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny,
- c. netolerovat ani nekrýt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie České republiky a trestnou činnost neprodleně oznámit; stejně tak netolerovat ani jiné jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

5. Osobním a profesionálním přístupem příslušníků Policie České republiky je:

- a. nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon,
- b. chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem.

Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.¹⁶

---

¹⁶ Etický kodex Policie České republiky. [online]. [cit. 2015-01-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>

Pořádková policie

Služba pořádkové policie, tvoří základní pilíř činnosti Policie ČR. Tuto službu v ČR vykonává přes 19 000 příslušníků policie. Policisté v této službě, jsou v přímém kontaktu s občany, orgány obce a právníckými a fyzickými osobami. Užší specializace je vzhledem rozsahu a charakteru úkolů činnosti, téměř nemožná. Toto činní službu pořádkové policie v podstatě „universální“. Na samotné příslušníky jsou kladeny vysoké nároky, a to jak v oblasti znalostí služební předpisů, vyhlášek a zákonů, tak také na jejich psychickou a fyzickou připravenost. Dá se říci, že pořádková policie je jakousi základnou pro výběr policistů do jiných odborných a specializovaných služeb policie.

Zákon o Policii ČR, případně další zákony, právní normy a resortní předpisy, stanovují rozsah činnosti služby pořádkové policie. Mezi hlavní úkoly pořádkové policie patří ochrana bezpečnosti osob a majetku. Dále spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku, byl-li porušen a činí opatření k jeho obnovení. Pořádková policie bojuje proti kriminalitě, přijímání, evidování a prošetřování oznámení osob, plnění úkolů v trestním, přestupkovém a správním řízení. Dalším úkolem je dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu. Pro plnění základních úkolů služby pořádkové policie s územně vymezenou působností, jsou zřízeny obvodní oddělení policie a oddělení hlídkové služby.

Činnost vykonávají obvodní oddělení formou:

Dozorčí služba

Je vykonávána nepřetržitě, zajišťuje akceschopnost oddělení a navazuje na činnost operačního střediska okresního (obvodního či městského) ředitelství policie. Dozorčí službou je zajištěn nepřetržitý styk základních útvarů se státními orgány, organizacemi a občany, neboť dozorčí služba je zpravidla prvním místem, kam se občani obracejí se svými stížnostmi, žádostmi, podněty či oznámením o trestném činu.

Obchůzková služba

Je vykonávána v určených částech území obvodního (místního) oddělení, která je zaměřena zejména na dohled nad dodržováním veřejného pořádku, na ochranu bezpečnosti osob a jejich majetku, předcházení a zabraňování páchání trestné činnosti,

odhalování trestných činů a přestupků, pátrání po osobách a věcech a provádění prvotních opatření na místě činu.

Hlídková služba

Je vykonávána v určitých úsecích nebo na stanovištích s cílem chránit bezpečnost osob a jejich majetek, předcházet a zabraňovat porušování veřejného pořádku a páchání trestné činnosti, zakročovat proti osobám dopouštějícím se protiprávního jednání, řeší přestupky a dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a činí opatření při jeho porušení.

Procesní činnost

Je zajišťována zejména plněním úkolů na úseku trestního, přestupkového a správního řízení a administrativní činností (výkon spisové služby, hlásná služba, vkládání dat do informačních systémů apod.)

Preventivní činnost

Spoluprací a součinností s dalšími orgány a organizacemi, jako např. orgány činnými v trestním řízení, některými správními orgány, obecními úřady a jejich orgány pro ochranu veřejného pořádku, např. obecní (městskou) policií.¹⁷

Služební poměr

Policisté jsou ve služebním poměru společně s vojáky, příslušníky vězeňské a justiční stráže, hasiči a příslušníky zpravodajských služeb. Tento poměr je upraven zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen zákon o služebním poměru). Zákon obsahuje komplexní úpravu služebního poměru policistů a plní ve vztahu k policistům funkci pracovněprávního předpisu. Služební poměr nevzniká na základě smlouvy mezi ZV a ZC, ale na základě rozhodnutí služebního funkcionáře policie.

---

¹⁷ *Pořádková policie*. [online]. [cit. 2015-01-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/poradkova-policie.aspx>

Vznik služebního poměru

Předpokladem pro přijetí je:

- a) o přijetí písemně požádá,
- b) je starší 18 let,
- c) je bezúhonný,
- d) splňuje stupeň vzdělání,
- e) je zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby,
- f) je plně způsobilý k právním úkonům,
- g) je oprávněn seznamovat se s utajovanými skutečnostmi,
- h) není členem politické strany nebo hnutí,
- i) nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost.

Skončení služebního poměru

Zákon rozlišuje čtyři možné způsoby:

- a) uplynutí doby určité,
- b) propuštěním,
- c) úmrtím nebo prohlášením za mrtvého,
- d) dnem 31. prosince kalendářního roku, v němž příslušník dosáhla 65 let.

Základní povinnosti

Příslušník je povinen:

- a) dodržovat služební kázeň,
- b) zdržet se jednání, které může vést ke střetu zájmu služby se zájmy osobními a ohrozit důvěru v nestranný výkon služby,
- c) zachovat mlčenlivost,
- d) prohlubovat svoji odbornost a udržovat svoji fyzickou zdatnost,
- e) dodržovat pravidla služební zdvořilosti,
- f) poskytnout osobní údaje bezpečnostnímu sboru,
- g) vykonávat službu tak, aby nebyla ovlivňována jeho politickým, náboženským nebo jiným přesvědčením,
- h) ohlašovat vedoucímu příslušníkovi závady a nedostatky, které ohrožují nebo ztěžují výkon služby,

- i) chovat se a jednat i v době mimo službu tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru.¹⁸

Způsob prokazování příslušnosti policisty:

- a) služební stejnokroj,
- b) služební průkaz, odznak policie nebo ZC průkazem policie s identifikačním číslem,
- c) ústní prohlášení „policie“.

Omezení osobní svobody

Aby mohl policista vykonávat a plnit svěřené úkoly, musí být vybaven potřebným oprávněním. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, takové oprávnění umožňuje policistům. Policisté toto oprávnění smí využít jen tehdy, jsou-li naplněny zákonem předpokládané podmínky a způsoby.

Oprávnění policistů jsou:

- připoutání, zjištění osoby, zjištění cizince, uvalení policejní cely, odebrání zbraně, odnětí věci, vydání o odebrání zbraně a prohlídka osoby, použití technického prostředku k zábráně odjezdu vozidla, zajištění, odstranění a zničení věci. Policista je oprávněn používat a převážet výbušniny, vstoupit do obydlí, jiného prostoru, nebo na pozemek, vstup do živnostenské provozovny, zastavení a prohlídka dopravního prostředku, omezení pohybu osob.

Použití donucovacích prostředků a zbraně

Toto je jedno z nejrazantnějších oprávnění policisty. Toto oprávnění činí z policie ozbrojený sbor, jejímž úkolem je represe (potrestání) protiprávního jednání a ochrana zájmů osob.

---

¹⁸ Zákon č. 361/2003 Sb. služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003. částka 121. s. 5850-5910. [online]. [cit. 2015-01-20] Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

Donucovací prostředky:

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy,
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- c) obušek a jiný úderný prostředek,
- d) vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně,
- e) vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně,
- f) zastavovací pes, zahrazení cesty vozidlem,
- g) vytlačování vozidlem,
- h) vytlačování štítem,
- i) vytlačování koněm,
- j) služební pes,
- k) vodní stříkač,
- l) zásahová výbuška,
- m) úder střelnou zbraní,
- n) hrozba namířenou střelnou zbraní,
- o) varovný výstřel,
- p) pouta,
- q) prostředek k zamezení prostorové orientace.

Použití zbraně:

Je krajní možností v oprávnění, kterými policista disponuje. Použití zbraně je spojeno se zásahem do celistvosti člověka. Použití zbraně je také chápáno jako krajní prostředek. Zákonem vymezeném případě a situaci, kdy se předpokládá, že použití donucovacích prostředků bude neúčinné. Pokud se předpokládá, že použití donucovacích prostředků by bylo neúčinné. Před použitím zbraně, je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje. Osoba má upustit od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito zbraně. V momentě, kdy se jedná o ohrožení života či zdraví jeho nebo jiné osoby, může od výzvy s výstrahou upustit. Policista je povinen dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje.¹⁹

---

¹⁹ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha. C. H. Beck. 2014. s. 97 – 225. ISBN: 978-80-7400-543-5.

PRAKTICKÁ ČÁST

2 ANALÝZA VYBRANÝCH ČINNOSTÍ BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Příslušníci bezpečnostních složek („dále jen příslušníci“) mohou přijít o život, neboť ve službě nastávají situace, kdy je třeba přinést oběť pro někoho jiného. Pohybují se v prostředí plné nástrah, a proto musejí být připraveni obětovat své zájmy pro druhé. Mnohdy bylo zjištěno, že příslušník postupoval chybně a zranění či smrt si zavinil sám. Nebezpečí spočívalo právě v tom, že samotný příslušník se musel postavit zločinci. Služební předpisy ukládají příslušníkovi, jak se chovat při kontaktu se zločincem, neriskovat, být opatrný, přesto musí udělat vše pro to, aby zločince dopadl či zneškodnil. Příslušníci bývají zraněni nebo usmrceni v různých situacích ač jde o boj se zločinem nebo jsou terčem útoku při potlačování demonstrací.

2.1 Analýza vybraných činností četnictva v letech 1918 – 1938

Počáteční stavy četnictva v samostatném Československém státě, byly vzhledem k nebývalému poválečnému nárůstu zločinnosti zcela nedostatečné. Mladý stát, do svých služeb přijímal zájemce o službu v četnickém sboru, kteří byli mnohdy nuceni samostatně vykonávat bezpečnostní službu, aniž by k ní byli dostatečně vyškoleni a vycvičeni.

Četník na zkoušku Stanislav Harant

Byl svobodný, 27 letý starý rodák z Březových Hor, v politickém okrese Příbram. Před válkou byl úředníkem v advokátní kanceláři, za války vykonával vojenskou službu a po vzniku samostatného Československého státu vstoupil do služeb Československého četnictva. Službu vykonával v četnické stanici v Kunraticích u Prahy.

Dne 13. června 1919 večer, měl četník předeepsanou noční obchůzku ve služební knížce. Zhruba kolem 3. hodiny ranní, šel Jesenickou silnicí od Krče do Kunratic. Cestou stejným směrem šla žena, středních let, neboť byl svobodný a mladý, tak to přivítal. Kolem Kunratického lesa zaslechl četník nějaké hlasy, a proto zpozorněl. Za okamžik se na silnici objevil neznámí muž s batohem na zádech a nesl přes ruku sako kávově hnědé barvy a držel v ruce silnou hůl. Četník se rozhodl neznámého muže zadržet, neboť se mu zdál podezřelý. Vedl ho na četnickou stanici v Kunraticích, aby zde prohledali obsah mužova batohu. Cestou se muž rozmáchl holí, kterou mu četník neodebral, a uhodil četníka silnou ranou přes nos a oči, až četník omdlel. Muž vzal četníkovi jeho zbraň a poté ho bodákem pěti ranami do zad usmrtil. Mrtvého četníka přikryl neseným sakem a pušku z bodákem odcizil. Mrtvola četníka byla objevena dětmi na ovesném poli, vedle Jesenické silnice, před 6. hodinou ranní. Tělo bylo přikryto sakem kávově-hnědé barvy. Mrtvý četník měl krvavé odřeniny v obličeji a na zádech bylo pět bodných ran. Vedle mrtvoly četníka byl nalezen kámen a klacek.

Vyšetřujícím četníkům se podařilo zjistit několik svědků. Žena jdoucí kus cesty s četníkem, uvedla okolnosti zadržení muže a poskytla jim podrobný popis muže a jeho oděvu. Soudní lékaři MUDr. Prokop a MUDr. Hájek zjistili krevní stopy na obličeji a četné odřeniny kůže způsobené tupým nástrojem. Dále bylo zjištěno pět bodných ran na zádech, z nichž dvě zasáhly srdce a byly smrtelné.

Následným pátráním bylo zjištěno, že zadržený muž byl jedním z pachatelů, kteří se v noci pokusili vyloupit vilu továrníka Haaseho v Krči, ale byli vyplašeni. Přesto krátce na to vyloupili vilu státního sekretáře Antonína Srby v Nových Dvorech u Krče. Ve vile bylo odcizeno značné množství šatstva. Kořist si rozdělili v lese u restaurace U labutě. Pachatelů bylo patnáct. Jeden z jich se vydal ke Kunraticím, kde byl zatčen a eskortován na kunratickou četnickou stanici četníkem na zkoušku S. Harantem. V ulici U Zelených domků, byl četník napaden holí a poté omráčený zavražděn vlastním bodákem.

Až po letech se podařilo četnictvu v Hradce Králové při domovní prohlídce, nalézt kámově hnědé kalhoty a vestu, ušité ze stejné látky jako bylo sako, kterým byl přikryt četník na zkoušku S. Harant. V té době již ministr Antonín Srba uvedl, že uvedené oblečení bylo z jeho vily odcizeno. Poté bylo zjištěno, že oděvy darovala své kamarádce manželka, několikrát trestaného zloděje a rváče Lukeše z Nuslí. Taktickým výsledkem se podařilo četnictvu zjistit, že jedním z pachatelů krádeže a rovněž vrahem četníka na zkoušku S. Haranta, byl skutečně Lukeš z Nuslí. Totožnost pachatele byla potvrzena ženou jdoucí s četníkem v době jeho zadržení.²⁰

Dne 7. září 1922 začalo před porotou soudní přelíčení v procesu s Aloisem Lukešem, obžalovaného z vraždy četníka Haranta u Kunratic v červnu 1919. Obžalovaný se nepřiznal a všechna obvinění odmítl, choval se naprosto chladně a dokonce i cynicky. Na první otázku, která byla porotě předložena a zněla: „Vinen za vraždu“, ta byla zamítnuta osmi hlasy. Druhá otázka, znějící na: „Zabití“, zodpovězena kladně jen sedmi hlasy. Pokud jde o krádež, jednomyslně k vině přesvědčení. Dělníku A. Lukešovi byl vyměřen trest devíti roků těžkého žaláře.²¹

Analýza situace

Četník na zkoušku Stanislav Harant byl u četnictva krátce a myslím si, že neměl dostatečné zkušenosti pro výkon noční obchůzky. Služba v noci je pro jednoho četníka za jakékoli situace velmi nebezpečná. Myšlenka četníka S. Haranta zadržet a odvést pachatele na četnickou stanici v Kunraticích, provést prohlídku osobních věcí, byla správná. Avšak samotné počínání četníka na místě, bylo podle mého názoru chybné z toho důvodu, že pachateli neodebral hůl. Tato neodebraná hůl, posloužila pachateli později jako zbraň. Dále si myslím, že měl zadržené osobě přiložit pouta, nebo ji vyzvat, aby dala ruce nad hlavu. Četník také nedodržel dostatečný odstup od zadržené osoby. Důsledkem toho došlo k omráčení četníka a následné ubodání jeho vlastní zbraní.

---

²⁰ DLOUHÝ, M. *Páté přikázání*. Praha. Pragoline. 2008. s. 9. ISBN: 978-80-86546-61-61-2.

²¹ *Národní listy*. Praha. Pražská akciová tiskárna. č. 246. ISSN: 1214-1240.

2.2 Analýza vybraných činností Stráže obrany státu v letech 1933 – 1938

Situace v roce 1938 vygradovala připojením Rakouska k Německu a situace v našem pohraničí začala být napjatá. Přibývalo provokací a čeští lidé, žijící v pohraničí a i sudetští Němci, kteří nesouhlasili s henleinovci, prožívali krušné chvíle. Často byl někdo z těchto obyvatel ošetřován v nemocnici, když na ně útočili pro jejich smýšlení. Po mobilizaci v květnu musely být posíleny předsunuté oddíly armády v blízkosti státních hranic. Kritickou se stala druhá polovina září 1938, kdy byla opětovně vyhlášena ostraha státních hranic.

Štábní strážmistr Vladimír Zásměta

Narodil se 28. února 1893 v obci Dobrovice, okres Uherský Brod, dnes Zlínský kraj. Vyučen strojířem zámečnickem. Byl ženatý a měl 3 děti, dceru a dva syny. Sloužil u četnictva od roku 1919 a služebně byl zařazen na četnické stanici v obci Jevišovice, politický okres Znojmo. V roce 1938 zastával funkci velitele družstva Stráže obrany státu, prapor Brno – venkov. Z četnické stanice Jevišovice byla utvořena dvě družstva SOS Jevišovice, která spadala pod velitelství praporu SOS Brno – venkov. První družstvo pod vedením štábního strážmistra Vladimíra Zásměty bylo ustaveno pro obvod Čížov, druhé pod velením strážmistra Karla Tojšla pod obvod Vranov nad Dyjí. Tato družstva byla plně akceschopná do 21. května 1938 na svých stanovištích. Dne 24. června 1938, již byla družstva SOS demobilizována, vzhledem k uklidnění mezinárodní situace. Dne 22. září 1938 došlo k obnovení mobilizací a 24. září 1938 došlo k všeobecné mobilizaci. Družstva SOS opět zaujala svá původní postavení. Na základě mnichovských událostí se postupně stahovala do vnitrozemí, na nové hranice druhé republiky. Družstvo štábního strážmistra Vladimíra Zásměty, se stáhlo do prostoru u Jankovského rybníka a zde bylo ubytováno v místní hájence.

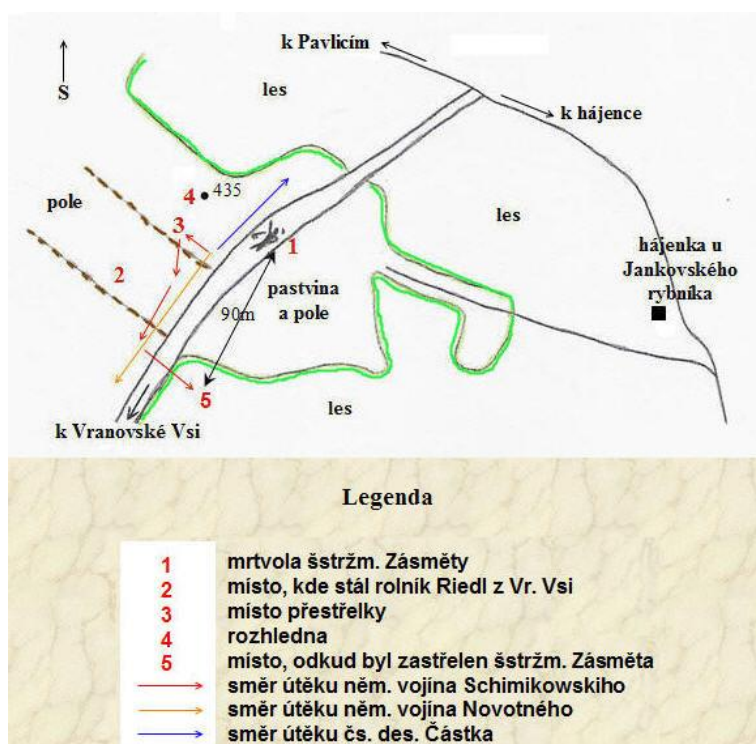
Dne 18. října 1938 kolem půlnoci, se k této myslivně přiblížila dvoučlenná hlídka německé armády. Službu vykonával svobodník v záloze J. Šebesta s vojínem v záloze V. Prokešem. Německou hlídku zajali, odzbrojili je a dovedli k myslivně, kde ji zadrželi. Dne 19. října 1938, okolo druhé hodiny, byli němečtí vojáci propuštěni a i se zbraněmi dopraveni za demarkační čáru.

Četař v záloze K. Růžička s desátníkem v záloze A. Částkem, byli vysláni dne 19. října 1938 před osmou hodinou, jako hlídka SOS k výškovému bodu 435. Zde se setkali s tříčlennou říšskoněmeckou hlídkou. Jeden z říšskoněmeckých vojáků, který tvrdil, že je z Vranovské Vsi a vojín propuštěný z čsl. Armády, sdělil hlídce SOS, že stojí na německém území a upozornil je, aby couvla. Velitel německé hlídky dosti arogantně hovořil s hlídkou SOS. Přes protesty SOS hlídky, že zde byla před třemi dny upravena demarkační čára, říšskoněmecká hlídka nereagovala. Proto hlídka SOS odešla. Po krátké chůzi byla hlídka SOS zaskočena stejnou říšskoněmeckou hlídkou a byla dotazována, co se stalo se dvěma muži říšskoněmecké hlídky, kteří se v noci nevrátili. Desátník v záloze A. Částka uměl dobře německy a dopověděl jim, že o nich nic neví. Německá hlídka důrazně vyzvala Částka, aby u nich zůstal jako rukojmí a odzbrojili ho. Četař v záloze K. Růžička měl jít přivést hledané říšskoněmecké vojíny. Růžička šel do hájovny ohlásit případ štržm. Zásmětovi. Ten ještě se svobodníkem v záloze J. Šebestou dorazil na místo kolem deváté hodiny a upozornil velitele říšskoněmecké hlídky, že nemá právo zadržet desátníka v záloze Částka jako rukojmí. Velitel říšskoněmecké hlídky, důrazně žádal o vydání dvou mužů říšskoněmecké hlídky. Stáli v kruhu a došlo k výměně ostřejších názorů.

Za rozhovoru zpozoroval desátník v záloze Částka, že Němec stojící vedle něho ustupuje dozadu. Myslel si, že ho chce nějak zaskočit a tak mu desátník v záloze Částka vyrazil pravou rukou pušku, kterou měl říšskoněmecký vojín u nohy. Puška spadla a říšskoněmecký vojín se dal na útěk, členové hlídek od sebe odskočili. Velitel říšskoněmecké hlídky odběhnul také asi 10 metrů od hlídky SOS a vystřelil na desátníka v záloze Částka, kterého minul. Částka upadl a tak velitel říšskoněmecké hlídky vystřelil i na svobodníka Šebestu, kterého též minul. Částka se zmocnil pušky, kterou vzal říšskoněmeckému vojínovi, svoji neměl, byl odzbrojen. Poté vystřelil jednu ránu na

říšskoněmeckého vojína. Další už nemohl, neboť se mu puška zasekla. Šebesta vzal Částkovu pušku nepozorovaně při vyjednávání k sobě, tak měl v té době u sebe pušky dvě. Německý vojín se dal na útěk a v určité vzdálenosti vystřelil na šstržm. V. Zásmětu, který se společně se svobodníkem v záloze Šebestou skryl v úvoze, vedoucí do obce Vranovská Ves.

Obrázek 1. Podrobný náčrtek místa

Zdroj: http://pavlice-historie.wz.cz/vladimir_zasmeta.html

Šstržm. V. Zásměta dostal zásah do levého kyčle. Když to Šebesta zjistil, chtěl mu jít na pomoc, ale říšskoněmecký vojín vystřelil i po něm. A tak Šebesta utekl do lesa, kde měl kolo a jel pro pomoc do hájovny. Cestou potkal vrchního strážmistra F. Křečka a strážmistra F. Sojku, a společně se vrátili na místo přestřelky, kde našli šstržm. V. Zásmětu již mrtvého.

MUDr. Otto Moravec provedl 20. října 1938 pitvu těla šstržm. Vladimíra Zásměty, kde bylo zjištěno: Mrtvý měl v době střelby u sebe svůj soukromý dalekohled a střela, vystřelená říšskoněmeckým vojínem, zasáhla tento dalekohled. Střepey z něj společně se zdeformovanou střelou vnikly do těla Zásměty. Otevřely levou větev tepny stehení. V důsledku toho došlo k vykrvácení a ani okamžitá lékařská pomoc by mu nezachránila život.

Totožnost střílejícího říšskoněmeckého vojína byla zjištěna v brzké době. Vojín ztratil na místě konfliktu při útěku přilbu. Přilba byla podepsána. Jednalo se o vojína říšskoněmecké hlídky Josefa Schimichowského. Přilba byla na žádost důstojníků německého vojska vrácena. Dne 20. října 1938, jiný pramen uvádí, že to bylo dne 21. října 1938, a na místo činu se dostavila vyšetřovací komise. Komise se skládala ze dvou česko-slovenských důstojníků a tří říšskoněmeckých důstojníků. Němečtí důstojníci si sebou přinesli protokolární výsledky zúčastněných německých vojinů. Bylo zjištěno, že až na malé odchylky se výpovědi všech zúčastněných osob shodují. Spis dále obsahuje fotografickou dokumentaci, další náčrt a protokoly o předání výstroje a výzbroje a také doklad o předání osobních věcí manželce šstržm. Vladimíra Zásměty. Dále už ve spise nejsou další dokumenty o průběhu dalšího šetření.²²

Analýza situace

Velitel Vladimír Zásměta špatně vyhodnotil situaci v myslivně, když dva říšskoněmecké vojíny pustil, až 19. října 1938 okolo druhé hodiny odpoledne. Říšskoněmečtí vojíni měli být propuštěni ihned, nejpozději následující den za svítání. Tuto skutečnost jsem vyčetl ze spisového materiálu.

Přesto, když došlo k zadržení desátníka v záloze Částka, říšskoněmecké vojíny nepustil. Vydal se na místo a vyjednával s říšskoněmeckou hlídkou. Situace zde byla dosti nepřehledná a vyostřená. Při přestřelce se desátník v záloze Částka, dal na útěk

---

²² **kap. Bc. GALAŠ, R., Ing. RULC, J.** *Almanach příspěvků III. Konference policejních historiků, která se uskutečnila ve dnech 27. – 29. listopadu 2008 v Muzeu Policie České republiky.* [CD-ROM]

směrem k vesnici Pavlovice a šstržm. Zásměta, se skryl v úvoze se svobodníkem v záloze Šebestou.

Myslím si, že zde udělal velitel Zásměta chybu, když se soustředili pouze na čelní ohrožení. Velitel při tom zapomněl, na třetího říšskoněmeckého vojína, který při předchozí přestřelce, odběhl směrem k Vranovské Vsi. Bylo to z pohledu velitele Zásměty na levé straně. Tomuto perimetru nevěnovali pozornost, a to se stalo pro velitele Zásmětu osudným, neboť byl později z této levé strany říšskoněmeckým vojínem zastřelen.

Střela zasáhla dalekohled šstržm. Zásměty. Střepy z dalekohledu společně se zdeformovanou střelou vnikly do těla a způsobily vykrvácení. Pravděpodobně tak dalekohled, který byl součástí výzbroje, zavinil smrt.

2.3 Analýza vybraných činností Policie ČR v letech 1993 – 2014

Během těchto let došlo k několika zásadním změnám, které určitě stojí za zmínku a připomenutí. Mezi první klíčový moment patří vstup České republiky do Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj v roce 1995. Jejím úkolem je sjednotit ekonomicky vyspělé demokratické státy. Za další velice důležitou událost považují vstup ČR do Severoatlantické aliance (NATO), ke které došlo 12. března 1999. Dalším podstatným bodem je vstup do Evropské unie (EU) v roce 2004. Tak došlo k zahrnutí naší republiky do tzv. Schengenského prostoru v roce 2007, kdy se otevřely hranice.

V této době také došlo ke změnám v oblasti struktury fungování státu, ať se již jednalo o změny ekonomické, politické či legislativní. Po celé období se snažíme adaptovat ze socialistického režimu na demokratický režim, nicméně se domnívám, že zde stále přetrvávají některé socialistické prvky. Tvoření demokracie, jako takové, je velice náročné. Je potřeba více trpělivosti a snahy vybudovat co nejstabilnější demokracii pro naši budoucí generaci.

Poručík Jiří Hrubý

Sloužil na Obvodním oddělení policie Plzeň 2 – Slovany. V sobotu 13. června 1998, přijala tísňová linka v Plzni telefonát o pohybu dvou mužů se zbraněmi v plzeňské Slovanské aleji. Hlídka ihned vyrazila na místo. Muži se odmítli legitimovat a se svým vozem, kde seděl ještě jeden člověk, začali policistům ujíždět. Poté se ale z normálního zásahu u konfliktu na ulici, stala divoká honička. Pachatelé v ujíždějícím voze vytáhli za jízdy zbraň a provokovali policisty. Policisté měli obavy, aby nezačali střílet po civilistech, nebo autech. Policisté neměli možnost se stáhnout, jejich povinnost byla všemi možnými prostředky pachatelům v této činnosti zabránit, aby nedošlo k něčemu daleko horšímu. Když projížděli zahrádkářkou kolonií, poprvé kolega nadstrážmistra J. Hrubého, vydal výstražný výstřel do vzduchu. Na to ujíždějící vůz vůbec nereagoval. Policisté dávali relaci, jak pronásledování probíhá. Před obcí Letkov

vůz zastavil. Situace zde vypadala tak, že na pravé straně byl les a zleva bylo pole. Policisté vystoupili a mířili na vůz s pachateli a dávali výzvy: „Policie ČR!“, „Jménem zákona vystupte z vozu!“, „Odhod'te zbraň!“. Vše probíhalo bez reakce pachatelů, z auta nikdo nevystoupil ani nevyhodil zbraň. Nadstrážmistr J. Hrubý předstoupil před policejní vůz. Pravděpodobně zahlédl, že se ve voze něco děje a z velké pravděpodobnosti na něj bylo mířeno střelnou zbraní. Otočil se, aby ustoupit zpět za vůz. V tomto okamžiku byl zasažen do zadní části těla, střela prošla přímo srdcem. Kolega se k němu doplazil, bohužel nadstrážmistr J. Hrubý již nereagoval. Opatrně se vrátil do auta a vysílačkou oznámil „postřelený policista“. V tom okamžiku vylezl spolujezdec z pronásledovaného auta a vystřelil jedenkrát, až dvakrát na policistu. Potom se dal na útěk do lesa. Řidič pronásledovaného auta vylezl a schoval se před kapotu auta, v jedné ruce měl mobil a v druhé střelnou zbraň. Odtud začal střílet po policistovi, ten mu palbu opětoval. Později se objevila jednotka PMJ a kolega psovod, během útoku jim stačil policista podat potřebné informace o situaci.

Kolega psovod a jeden člen PMJ, se zaměřili na řidiče pronásledovaného vozu a dostali ho pod kontrolu, aniž by jim vynakládal nějaký odpor. Policista a jeden člen PMJ se zaměřili na třetího muže, sedícího na zadní sedačce prchajícího vozu. Dotčený byl spoután a zůstal ležet na zemi vedle vozu. Později se začaly na místo sjíždět ostatní složky (vrtulník, zásahovka). Tým zásahové jednotky pomáhal dohledat a zatknout muže, který se dal na útěk do lesa. Kolega nadstrážmistra J. Hrubého byl lehce postřelen.

Zasahující nadstrážmistr Jiří Hrubý se svým kolegou nemohli v tu chvíli vědět, proti komu stojí. Jeden ze tří mužů, byl Fehim Hanuša, podnikatel, který se do konfliktu s policií dostal již dříve v roce 1995, kdy se vrhla zásahová jednotka do jeho domu v Chlustině na Berounsku. Byl obviněn ze znásilnění.

Fehim Hanuš dostal původně 18 let vězení a jeho syn Fatmirov, druhý ze tří mužů dostal 12 let. Vrchní soud jim tresty později zpřísnil na 25 a 14 let. Syn Fatmir byl podmíněčně propuštěn v roce 2011.

Nadstrážmistr Jiří Hrubý, byl in memoriam povýšen na **poručíka**. Stal se 62. padlým policistou od roku 1990.

Analýza situace

Oba policisté šli do tohoto zákroku naplno, chtěli pachatele zneškodnit. Pachatelé jednali zákeřně a brutálně. Policisté přistupovali k pachatelům neobežetně, navzdory tomu, že věděli o ozbrojenosti pachatelů. Nadstrážmistr J. Hrubý udělal velkou chybu, když začal ustupovat, nikdy nesmí policista ztratit kontakt s pachatelem.

Dále si myslím, že měli počkat na další policejní hlídky a toto vozidlo pozorovat z větší vzdálenosti. Nedodržení těchto taktických úkonů, vedlo k vyhocení situace a následné střelbě, která skončila zastřelením nadstrážmistra Jiřího Hrubého a střelným poraněním kolegy.

Další okolnost, která umocnila následek netaktického zákroku, byla ta, že do této doby policisté ČR sloužící autohlídky, neměli v povinné výstroji balistické vesty. Na základě této smutné události, policejní prezident PČR, přislíbil vybavit motorizované hlídky balistickými vestami.²³

---

²³ *Dokumentární film „Prežit“* [online]. [cit. 2015-02-09] Dostupné z: Interní zdroje Policie ČR.

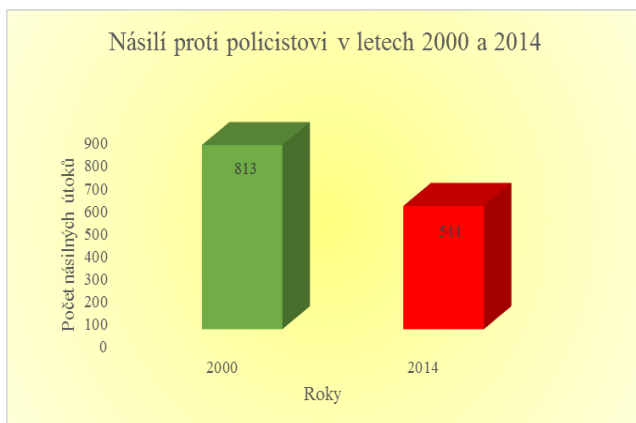
2.4 Porovnání vybraných činností určených složek

Policisté mají možnost pachatele, který je rozhodnut zabít, zastřelit. Přesto to neudělají a dodržují tak pomyslnou hranici mezi vrahem a policistou, který střeží zákon. Mezi pachatelem a policistou je velký rozdíl. Pachatel vždy ví, že jedná s policií (četníkem, strážcem) a má šanci se na to připravit. Naproti tomu policista neví, proti komu stojí, a dá se říci, že je bez šance. Jak se dá na takové situace připravit, nebo lépe jak předejít takovým případům!

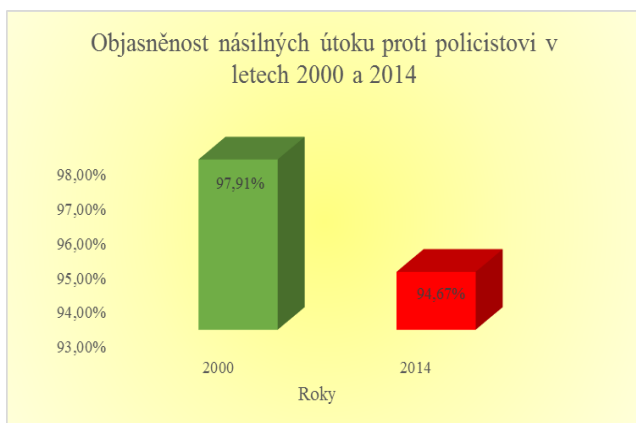
Je velmi důležité a nezbytné používat ochranné prostředky. Pokud se vytáhne zbraň a je důvod ji vytáhnout, je nutné si pamatovat „kam oči tam zbraň“. Nikdy se k pachatelovi neobracet zády. Když jsou v hlídce dva, je nutné, aby vždy spolu pracovali společně, snažili se nikdy nerozdělit. Je důležité držet své emoce a stres pod kontrolou, i když je to velice těžké. Policisté tak jednají racionálněji a dělají méně chyb.

Nejdůležitější zásada pro policisty je, ale dá se říct pro všechny: „Nikdy nikoho nepodceňovat“.

Dále bych chtěl poukázat na statistický data z roku 2000 a 2014. Z grafu lze vyčíst, že útoky proti policistům ČR klesají. V roce 2014 bylo evidováno přibližně o 1/3 méně násilných útoků oproti roku 2000. Přesto je důležité upozornit na objasněnost násilných útoků. V roce 2000 je skoro stoprocentní, naopak v roce 2014 je objasněnost násilných útoků menší než 95%.²⁴

Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci policistovi	
Roky	Zjištěno
2000	813
2014	544

Objasněnost násilných útoků	
Roky	v %
2000	97,91%
2014	94,67%

Za snížení objasněnosti, dle mého názoru je vstup ČR do tzv. Schengenského prostoru, který umožnil nekontrolovaný pohyb osob mezi státy EU.

²⁴ *Statistické údaje*. [online]. [cit. 2015-02-20] Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

ZÁVĚR

Nejdůležitějším pramenem upravující postavení Policie ČR je zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Než došlo k této podobě právní úpravy, zákon prošlo řadou proměn. Základní principy se vytvářely již za první republiky, přestože byla policie chápána ve funkčním slova smyslu. Vnikla základní organizační struktura, tyto prvky jsou patrné i v současné struktuře policie. V 90. letech došlo ke změně politického systému, došlo ke spojení demokratických zásad fungování. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, se oproti předchozí úpravě zdvojnásobil. Největší změny nastaly v organizační struktuře. Zrušila se služba policie, Okresní ředitelství policie. Krajská správa byla přeorganizována na Krajské ředitelství, čímž se vytvořila dvoustupňová struktura organizace (prezidium – Krajské ředitelství. Krajské ředitelství by se měla shodovat s členěním státu na vyšší územně samosprávné celky. Cílem by mělo být zlepšení spolupráce a komunikace policie s kraji. Úprava činnosti policie výrazně pozměněna nebyla. Reagovalo se pouze na potřeby praxe.

Příběhy, které jsem si vybral, začaly docela nenápadně, jako obyčejné oznámení nebo hlášení do vysílačky. Situace často nenaznačovalo tomu, že policisty čeká přestřelka či dokonce smrt. Tyto události se skutečně stali, jejich scénář psal sám život, bohužel krví policistů. Přestože se policisté snažili v danou chvíli udělat maximum, ze služby se častp už nikdy nevrátili.

Policista, by si měl uvědomit, při nástupu do služby, že jeho rodina a nejbližší počítají s jeho návratem domů.

Příběhy nejsou kritikou jejich postupu, mají nám posloužit jako zdroj informací, neboť v každém z těchto příběhů se dá najít inspirace, jak se pokusit v danou chvíli zachovat a přežít. Základní pravidlo policejní práce je fakt, že v boji s pachatelem neexistují pravidla. Zločin od doby četníků, ale i všechno ostatní, urazilo velikou cestu dopředu, včetně používání moderní techniky a zakázaného střeliva.

Na základě zjištěných skutečností si myslím, že by příslušníci bezpečnostních sborů měli častěji nacvičovat postupy proti ozbrojeným pachatelům. Tím by získali správné návyky, které jim mohou ve stresové situaci zachránit život.

Tuto bakalářskou práci, bych chtěl zakončit úryvkem ze Služebního slibu Policie České republiky: „*Služební povinnost budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů ČR nasadit i vlastní život.*“

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BALABÁN, M., STEJSKAL, L. a kolektiv. *Kapitoly o bezpečnosti*. 2. vyd. Praha. Nakladatelství Karolinum. 2010. ISBN: 978-80-246-1863-0.

BENEŠ, J. *Finanční stráž československá 1918 – 1938*. 1. vyd. Dvůr Králové nad Labem. Tiskárna J. Janeček – ARPA, 2005. ISBN: 80-86011-29-1.

BENEŠ, J. *Stráž obrany státu 1936-1939*. 1. vyd. Dvůr Králové nad Labem. FORTprint. 2007. ISBN: 978-80-86011-34-9.

DLOUHÝ, M. *Páté přikázání*. Praha. Pragoline. 2008. ISBN: 978-80-86546-61-61-2

Doc. PhDr. EICHLER, J. CSc. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Ministerstvo obrany ČR – AVIS, 2006. ISBN: 80-7278-326-2.

HERAKT, T. *Historie policie v letech 1918- 1945, Policejní ředitelství v Plzni*. Československá obce legionářské Jednoty Mladá Boleslav, 2010. s. 7. ISBN: 978-80-86011-42-4

HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha. Lidové noviny. 2007. ISBN: 978-80-7106-906-5.

LÁŠEK, R. *Jednotka určení SOS*. Praha. Tiskárna Tobola, 2006. ISBN: 80-902964-7-5.

MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918- 1939)*. 1. vyd. Praha: Police History. 1999. ISBN: 80-902670-0-9.

Národní listy. Praha. Pražská akciová tiskárna. č. 246. ISSN: 1214-1240.

VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha. C. H. Beck. 2014. s. 97 – 225. ISBN: 978-80-7400-543-5.

VOKUŠ, J. *Policie České republiky. Pomáhat a chránit*. 1. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky 2010. ISBN: 978-82-254-6098-6.

Seznam použitých internetových zdrojů

Bezpečnost [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-bezpecnost.aspx>

Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008. částka 91. s. 4086-4116. ISSN 1211 – 1244. [online]. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/novy-zakon-o-policii-cr.aspx>

Zákon č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991. částka 51. s. 1180-1189. [online]. [cit. 20015-01-09] Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

Zákon č. 361/2003 Sb. služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003. částka 121. s. 5850-5910. [online]. [cit. 2015-01-20] Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

VOKUŠ, J. *Policie České republiky. Pomáhat a chránit*. 2. vyd. Praha: Policejní prezidium České republiky s. 3. ISBN: 978-80-254-7700-7. [cit. 2015-01-08] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

Organizační schéma policie [online]. [cit. 2015-01-09] Dostupné z: <http://www.pcr.cz/organizacni-schema-policie-ceske-republiky-891324.aspx>

Pořádková policie. [online]. [cit. 2015-01-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/poradkova-policie.aspx>

Pietní akt. [online]. [cit. 2015-02-07] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/uzemni-utvary-sprava-zapadoceskeho-kraje-zpravodajstvi-pietni-akt.aspx>

Statistické údaje. [online]. [cit. 2015-02-20] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>

Statistické údaje. [online]. [cit. 2015-02-20] Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Ostatní zdroje

Dokumentární film „Prežit“ [online]. [cit. 2015-02-09] Dostupné z: Interní zdroje
Policie ČR.

kap. Bc. GALAŠ, R., Ing. RULC, J. *Almanach příspěvků III. Konference policejních historiků, která se uskutečnila ve dnech 27. – 29. listopadu 2008 v Muzeu Policie České republiky.* [CD-ROM]

SEZNAM ZKRATEK

ČPS	- Četnická pátrací stanice
ČR	- Česká republika
ČSFR	- Česká a Slovenská Federativní Republika
čsl.	- československé
EU	- Evropská unie
MF	- Ministerstvo financí
MNO	- Ministerstvo národní obrany
MV	- Ministerstvo vnitra
NSDA	- Nationalsozialistische Deutsche Arbeiter Partei – Národně socialistická německá dělnická strana
PČR	- Policie České republiky
PMJ	- Pohotovostní motorizovaná jednotka
SKPV	- Služba kriminální policie a vyšetřování
SOS	- Stráž obrany státu
SS	- Schutzstaffel – Ochranný oddíl ozbrojené organizace NSDAP
šstržm.	- Štábní strážmistr
ÚČPO	- Ústřední četnické pátrací oddělení
VB	- Veřejná bezpečnost
ZC	- zaměstnanec
ZČV	- Zemská četnická velitelství
ZV	- zaměstnavatel

SEZNAM OBRÁZKŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Podrobný náčrtek místa	38
---	----

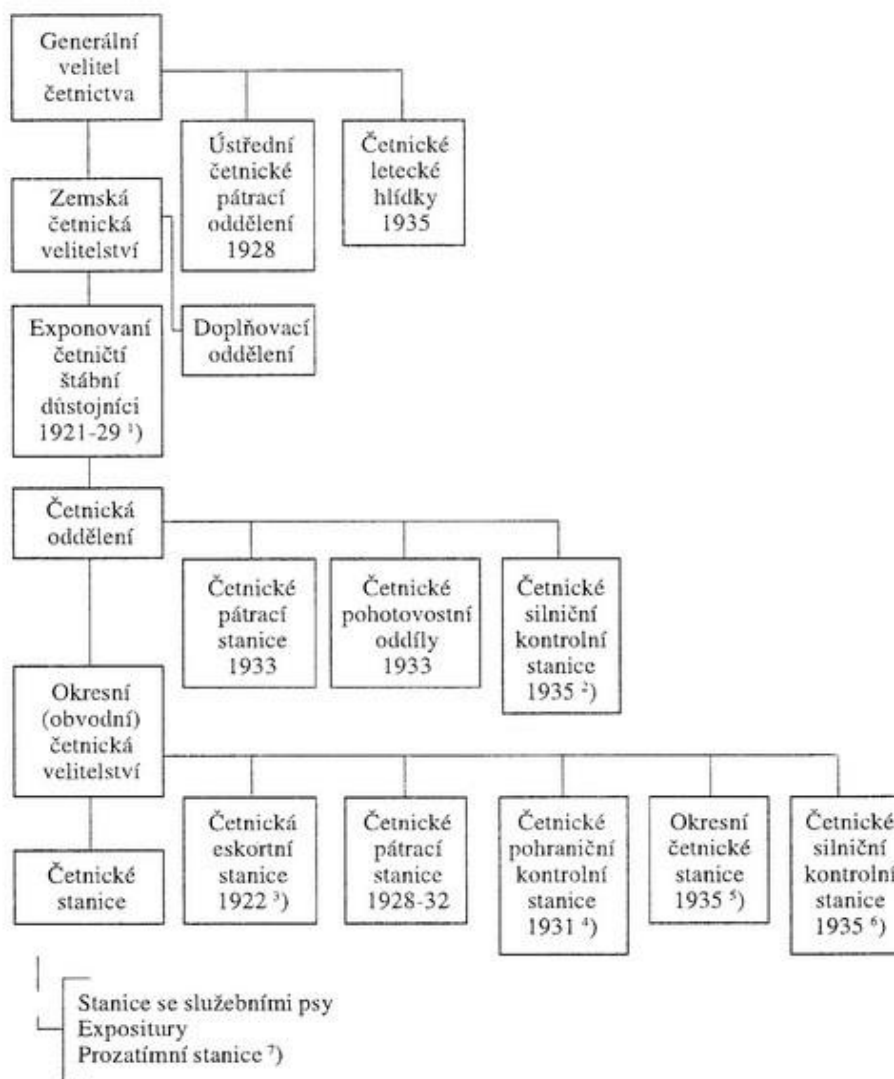
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Schéma organizační struktury četnictva	I
Příloha 2 – Organizační schéma Police České republiky	III

PŘÍLOHY

Příloha 1 – Organizační schéma četnictva

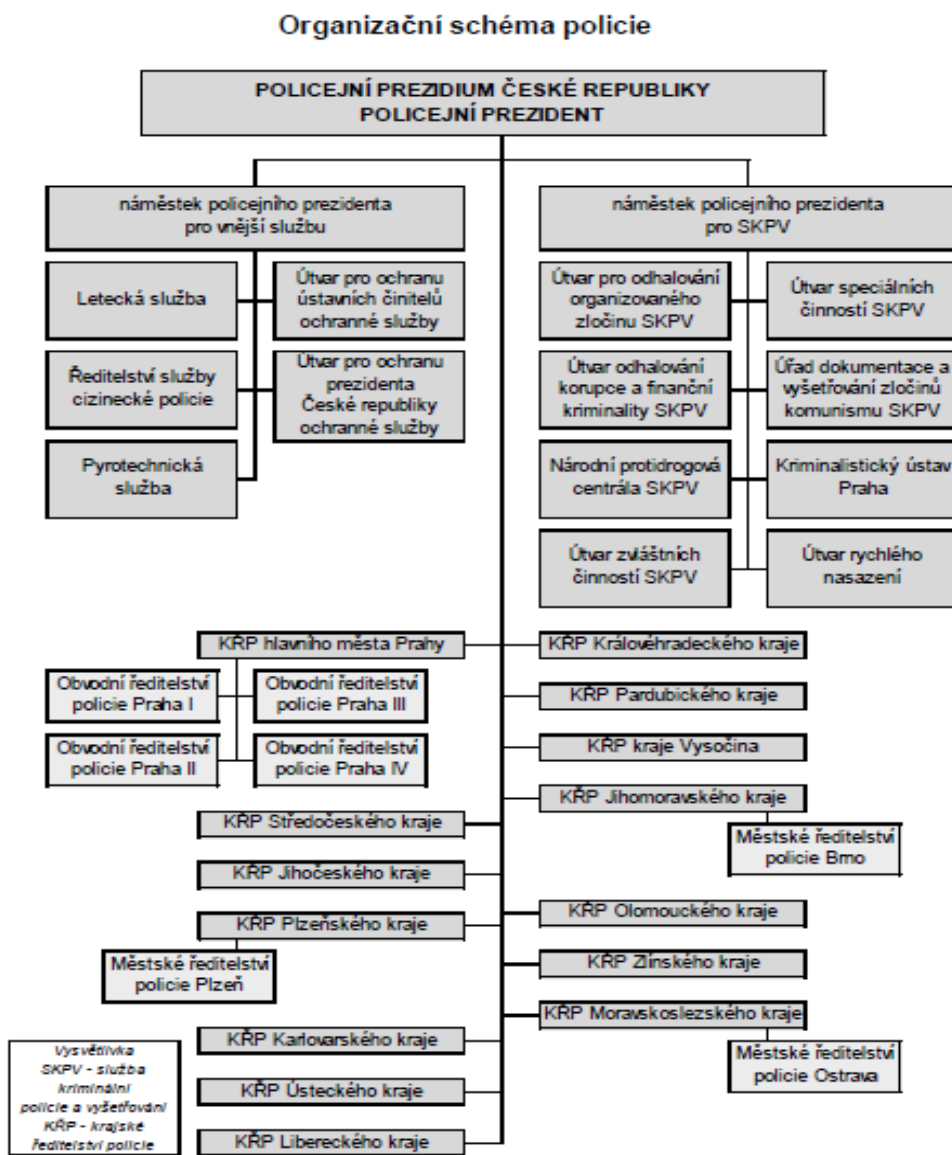
Schema organizační struktury četnictva v letech 1918-1939

- 1) v Čechách, na Moravě a na Slovensku
- 2) dislokované v sídlech velitelství četnických oddělení
- 3) v Praze
- 4) v Čechách
- 5) v Čechách (celkem 3)
- 6) dislokované mimo sídla velitelství četnických oddělení
- 7) byly posléze buď přeměňovány v definitivní nebo rušeny

Zdroj: Dějiny Policie a Četnictva II.

Příloha 2 – Organizační schéma policie

Zdroj: Policie České republiky²⁵

²⁵ *Organizační schéma policie* [online]. [cit. 2015-01-09] Dostupné z: <http://www.pcr.cz/organizacni-schema-policie-ceske-republiky-891324.aspx>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Zdeněk Novotný

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Historické porovnání a analýza násilných útoků na vybrané bezpečnostní složky v letech 1918 -1938 a 1993 – 2014

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 46

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů českých použitých zdrojů: 10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 10

Počet ostatních zdrojů: 2

Vedoucí práce: PaedDr. Ing. Jan Zelinka